

Samenvatting

Dit advies gaat over de volgende vraag:

Gegeven wat Nederland met de topsectorenaanpak heeft bereikt, wat zou nu de volgende stap moeten zijn?

Het advies volgt de volgende lijn:

De topsectorenaanpak is een manier van werken om publiekprivate samenwerking in *triple helix*-verband vorm te geven. Het is een extra faciliteit bovenop het generieke bedrijvenbeleid met een relatief beperkt budgettair beslag. Met de ontwikkeling hiervan is in allerlei domeinen een innovatieve manier van werken tot stand gebracht die zijn vruchten afwerpt. Daarom bevelen wij aan om deze aanpak niet alleen te continueren, maar ook verder te ontwikkelen en breder toe te passen op thema's waar dat zinvol is. Wij adviseren het veld uit te nodigen om voorstellen voor nieuwe thema's te ontwikkelen.

Aanbeveling 1: Ontwikkel door en flexibiliseer

Zet het topsectorenbeleid voort, maar bied daarbinnen ruimte voor nieuwe initiatieven:

1. Bouw voort op de verworvenheden van de topsectorenaanpak; geef topteam en TKI's de mogelijkheid om de samenwerking die in de afgelopen jaren tot stand is gebracht verder uit te bouwen en faciliteer dat.
2. Stel de topsectorenaanpak open voor nieuwe publiekprivate samenwerkingsverbanden van bedrijven, kennisinstellingen en overheden die zich willen organiseren rond een gezamenlijke opgave, een 'topthema'. Dat kan een opgave binnen sectorale grenzen zijn, maar ook een sectoroverschrijdende of een regionale opgave zijn.

Meer ruimte voor initiatieven vanuit het veld mag echter niet leiden tot een wildgroei aan nieuwe topsectoren en aanverwante arrangementen. Om dat te voorkomen, raden we aan om meer duidelijkheid te scheppen omtrent de doelstellingen van de topsectorenaanpak en daaruit criteria af te leiden waarmee streng tussen voorstellen voor nieuwe initiatieven geselecteerd kan worden.

Aanbeveling 2: Verhelder doel en doelgroep

Verhelder de doelstellingen en de begrenzingen van het topsectorenbeleid:

1. Maak duidelijk dat de doelstelling van het topsectorenbeleid duurzame economische groei en ontwikkeling is en communiceer dat duidelijk.

2. Operationaliseer de doelstelling: erken topsectoren en tophema's op basis van heldere criteria die zijn afgeleid uit de doelstelling en stel duidelijke eisen ten aanzien van: i) de gemeenschappelijke opgave waaraan ze hun bestaansrecht ontleen: de missie, ii) de bijdrage die de aanpak van deze opgave levert aan duurzame groei en ontwikkeling van de Nederlandse economie, iii) het innovatief potentieel aan bedrijven, iv) de kracht van de kennisbasis, v) het *commitment* aan publieke zijde.
3. Stel grenzen: richt het topsectorenbeleid op koplopers. Faciliteer en stimuleer excellentie en probeer in dit verband niet het mkb over de hele breedte mee te krijgen.

Niettemin zal het bieden van meer ruimte tussen, buiten of rond de huidige topsectoren leiden tot topsectorachtige initiatieven van verschillend karakter. Daarom adviseren we een gedifferentieerde aanpak vanuit de overheid.

Aanbeveling 3: Differentieer

Bied maatwerk binnen het topsectorenbeleid:

1. Differentieer binnen de topsectorenaanpak de inzet van de overheid in termen van aandacht, menskracht en geld. Ontwikkel aparte strategieën voor topsectoren waar het gaat om versterking van het generieke innovatieve vermogen van een categorie bedrijven (een faciliterende overheid), en voor topsectoren of tophema's waarbij het erom gaat een specifiek maatschappelijk belang te dienen (een participerende overheid – de overheid als direct belanghebbende). Differentieer ook tussen gevallen waar het gaat om incrementele voortgang op een ingeslagen pad en gevallen waar een daadwerkelijke transitie gerealiseerd moet worden.
2. Stel per topsector of tophema vast wat de focusonderwerpen moeten zijn naast gezamenlijke kennisontwikkeling en innovatie. Denk daarbij niet alleen aan onderwijs en expertiseontwikkeling, maar ook aan zaken die verder in het innovatietraject van belang zijn als marktcreatie, *launching customership*, arbeidsmarktbeleid, het mobiliseren van kapitaal en het stimuleren van ondernemerschap.
3. Voorzie in aanvulling op de topsectorenaanpak en als invulling van bestaande arrangementen in platformen voor dialoog tussen overheid en bedrijfsleven, veelal mkb, dat wel ontwikkelt en innoveert, maar niet tot de voorhoede behoort en niet innoveert op basis van eigen R&D. Onderzoek of dit het best op regionale, sectorale of thematische basis kan gebeuren. Inventariseer aan welke dialoog het meeste behoefte is: over regulering, arbeidsmarkt, samenwerking met het onderwijs, toegang tot financiering, toegang tot bestaande kennis, innovatie, en dergelijke.

Om ten volle de vruchten te kunnen plukken van de topsectorenaanpak zoals die de afgelopen jaren is ontwikkeld, bepleiten we een versterking van het instrumentarium en een goede inbedding door verbinding met de Nationale Wetenschapsagenda.

Aanbeveling 4: Intensiever

Selecteer streng – maar heb dan ook wat te bieden:

1. Bevorder de wederzijdse afstemming van de topsectoren en het onderzoek in het kader van de NWA. Zorg in het bijzonder voor een goede koppeling van het grensverleggend onderzoek met tophema's die zich richten op de lange termijn en op radicale innovatie.
2. Verhoog de TKI-toeslag van 25 procent tot minimaal 40 procent en bied ruimere mogelijkheden om grondslag voor TKI-toeslag te verwerven op basis van inzet in natura.
3. Maak waar relevant werk van het faciliteren van het naar de markt brengen van innovaties door marktcreatie te bevorderen, als *launching customer* op te treden, te bemiddelen in het financieren van een oversteek van de *valley of death*, en ondernemerschap te ondersteunen.